

1. Поліщук Т.С. Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор / Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід: збірник наукових праць / за аг. Редакцією В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. – Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець», 2019. – С. 174-177.

Поліщук Тетяна Сергіївна

Студентка 13М групи

Навчально-наукового інституту педагогіки

РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР

Постановка проблеми. В дошкільному віці відбувається найінтенсивніший розвиток не лише багатьох органів і систем дитячого організму, а й розвиток мовлення. Удосконалюється фонетична сторона, збільшується словниковий запас, дитина починає усвідомлювати мовленнєву діяльність загалом, з'являються складні мовленнєві конструкції. Дошкільник активно оволодіває мовлення, адже це дає йому змогу задовольнити свої потреби у спілкуванні, спільній діяльності з дітьми та дорослими. Найбільший розвиток мовлення здійснюється в старшому дошкільному віці, коли більшість систем вже сформувалися.

Дослідженням розвитку мовлення займалася велика кількість вчених: Р. Тонкова-Ямпольська, П. Згуровський, І. Кононова, В. Бельтюкова і А. Салахова. Зокрема, О. Гвоздєв займався дослідженням фонематичної сторони мовлення. Він вважав, що фонематична складова мовлення в більшості визначається розвитком мовленнєво-рухового аналізатора. Але згодом - В. Бельтюков, Д. Ельконін, Н. Швачкін довели, що розвиток мовлення залежить не лише від мовленнєво-рухового аналізатора, а й від слухового.

Першим законодавчим документом, що регулює мовленнєві компетенції дітей дошкільного віку є національна програма для дошкільників «Малютко». Згодом створювалися інші програми, вони вдосконалювалися.

На даний час документом, що визначає зміст і показники розвитку мовлення є « Базовий компонент дошкільної освіти».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку мовлення дітей дошкільного віку завжди була однією із основних в спектрі досліджень провідних науковців, які розробляють її теоретико-методологічні аспекти.

Багато вчених, педагогів, психологів займалися проблемою розвитку мовлення дітей дошкільного віку, кожен з них дає своє визначення поняттю «мовлення», але усі вони є співзвучними.

Дослідженням розвитку зв'язного мовлення займалися такі видатні вчені як А. А. Леонт'єв, Н. І. Жинкін, Д. Б. Ельконін, М. М. Коніна, Е. П. Короткова, А.М . Леушина, Л. А. Пеньєвська, Є. І. Тихеева, Є. А. Флерина та ін. [14]. Вони займалися розробкою основних методик діагностики розвитку зв'язного мовлення, досліджували ключові аспекти становлення мовлення в дошкільному віці

На сучасному етапі дослідження мовлення дітей дошкільного віку, основними є праці А. Богущ, Л. Виготський, М. Жинкін, І. Зимня, О. Леонт'єв, Ф.А. Сохіна, О. С. Ушакової. В поле їх інтересів входить вивчення семантики мови, розвиток зв'язного мовлення, розвиток мовлення різними методами та засобами та багато іншого .[6]

Мета статті дослідження полягає в аналізі впливу гри на розвиток мовлення старшого дошкільника.

Виклад основного матеріалу. Важливе значення для гармонійного розвитку має правильне мовлення людини. Основні засади якого формуються ще в дошкільному віці, зокрема найбільше мовлення дитини вдосконалюється в старшому дошкільному віці, коли діти готуються до вступу в школу.

Багато вчених, педагогів, психологів займалися проблемою розвитку мовлення дітей дошкільного віку, кожен з них дає своє визначення поняттю «мовлення», на базі яких ми сформуваємо власне.

Отже, мовлення – це процес оволодіння і вживання мови для спілкування, а також створення та передача повідомлення за допомогою радіо та телебачення.

Фізіологічною основою мовлення є умовно-рефлекторна діяльність кори півкуль головного мозку, яку викликає специфічний подразник- слово, яке замінює предмети та їх властивості. Як подразник слово виступає у трьох формах: слово почуте, слово побачене, слово вимовлене [2].

Існування мовлення залежить від двох структур людського організму: центральної нервової системи і периферичного апарату мовлення. До периферичного апарату належить: легені, гортань, системи повітряних порожнин, розташованих над гортанню (глотка, носоглотка, рот, ніс).

Основу мовлення складає координуюча робота нервових клітин кори великих півкуль мозку, у якій знаходяться три центри мовлення — слуховий, руховий та зоровий.

В старшому дошкільному віці мовлення дітей досягає високого рівня розвитку порівняно з раннім, молодшим і середнім дошкільним віком. Діти мають правильну вимову усіх звуків, але можуть зустрічатися неточності, внаслідок органічного ураження апарату, або зі зміною молочних зубів на постійні.

Занадто швидко в цьому віці формується словник, діти вільно використовують у мовленні всі частини мови, складні слова, слова з абстрактним значенням. Вживають приказки, прислів'я, фразеологізми. Але в словниковому розвитку ще залишаються семантичні помилки, неправильне розуміння деяких абстрактних, часових, просторових уявлень, слів з переносним значенням тощо. Досконалішою стає граматична будова мовлення, діти продовжують засвоювати суфікси, проявляється прагнення до точного вживання граматичних форм. Удосконалення словника, звукового сприймання і граматичної сторони мовлення сприяє розвитку монологічного мовлення, різних форм спілкування.

Розвиваються різні види діалогічного мовлення такі, як мовлення-пояснення, мовлення-міркування, а також ситуативні мимовільні висловлювання, контекстне мовлення, немовні форми спілкування. До шестирічного віку формуються всі функції та форми мовлення. Але не зважаючи на це, потрібно пам'ятати, що і в старших дошкільників часто трапляються випадки специфічного розвитку мовлення, що потребує індивідуальної роботи [1].

Оскільки провідною діяльністю у дошкільному віці є гра, то їй відводиться чільне місце в розвитку мовлення дитини. Суть гри, її психологічні особливості здавна цікавили педагогів, психологів, соціологів, етнографів, математиків, демографів. Так фізіолог І. Сеченов вважав, що причиною гри є психологічні особливості дитячої психіки, а режисер і театральний педагог Костянтин Станіславський радив акторам повчитися в дітей, що граються, щирості почуттів. Не зважаючи на те, що гра супроводжує людину протягом усього життя, особливу її роль приписують саме дошкільному дитинству.

Сюжетно-рольова гра — образна гра за певним задумом дітей, який розкривається через відповідні події (сюжет, фабула) і розігрування ролей.

За своїм змістом вони відображають людську діяльність, взаємини між людьми. В сюжетно-рольових іграх діти намагаються по-своєму відобразити навколишній світ, створюючи необхідні умови.

Навчальний зміст гри самими дошкільниками не усвідомлюється, але зі сторони педагогіки гру можна вважати формою організації освітнього процесу, яку можна застосовувати для формування і розвитку мовлення. Навчання мовленню має розпочинатися з мотивації, що сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу і активнішому включенні дітей у гру . Сюжетно-рольові ігри побудовані на міжособистісній взаємодії, що здійснюється завдяки спілкуванню. Також сюжетно-рольову гру можна віднести до навчальних тому, що вона визначає вибір мовних засобів, сприяє

розвитку мовних навичок і вмінь, дає можливість розглянути спілкування дітей у різних мовних ситуаціях. [3].

Загальними та найбільш поширеними є такі сюжетно-рольові ігри : «Сім'я», «Дитячий садок», «Поліклініка», «Я – водій», «Перукарня», «Зоопарк», «Магазин – Супермаркет», «Моряки-рибалки», «Пошта».

Висновок. Важливе значення для гармонійного розвитку має правильне мовлення людини. Основні засади якого формуються ще в дошкільному віці, зокрема найбільше мовлення дитини вдосконалюється в старшому дошкільному віці, коли діти готуються до вступу в школу.

Гра є основною діяльністю дітей дошкільного віку. В процесі гри відбувається комплексний розвиток усіх психічних процесів, що сприяє розвитку мовлення дітей. В старшому дошкільному віці дітям притаманна складна сюжетно-рольова гра, зі складними взаєминами, що пов'язані не лише безпосередньо із грою, але й зі ситуаціями, що виникають стосовно її організації.

Список використаних джерел

1. А.М.Богущ , Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія методика навчання дітей рідної мови: Підручник/ За ред.А.М. Богущ. —К.: Вища шк., 2007. —542с.:іл.
2. Дошкольная педагогика: В 2 ч. / Под ред. В. И. Логиновой, П. Г. Саморуковой. — Ч. 2. — М., 1988.
3. Н.А. Стародубова. Теорія і методика розвитку мовлення дошкільнят, – М., 2006.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник// Т.І. оніманська. – 2-ге вид., доповн. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с. – (Серія «Альма-матер»).
5. Сюжетно-рольові ігри у дитячому садку.[Електронний ресурс] URL: <https://uk.etcetera.media/syuzhetno-rolovi-igri-u-dityachomu-sadku-7-stsenariyiv.html>
6. Формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. [Електронний ресурс] URL: https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635a3bd78a4c43a88421306c26_0.html

